

Gepubliceerd 3 oktober 2023

[Link Facebook](#)

DE BEESTENMARKT IN GOES

Enige weken geleden plaatsten we in onze rubriek Bevelands Heem een foto van de Beestenmarkt te Goes. Geboren en getogen Goesenaar Guust de Kok, zoon van een Goese aannemer, haalde wat herinneringen op.

“Op de foto stonden de panden Beestenmarkt 4, 6 en 8. Het zijn de gebouwen van het kantoor en garage van de busonderneming J.C. Krijger (op z'n Zeeuws: Janus Krieger en zijn vrouw Kee). Links staat nog café Juliana, dat bij de schouwburgzalen er achter hoorde.” De foto zal volgens Guust dateren van de jaren dertig in de vorige eeuw. Dat zal niet kloppen want we zien een poster voor het raam van een bowlingbaan, en die zat er toen nog niet. En helemaal rechts staat sigarenmagazijn Lagaaij. Zijn zoon Bob Lagaaij werd later journalist bij de PZC en Omroep Zeeland. Nu zit daar restaurant De Lachende Koe.”

“Naast het raam van de kantoorruimte ziet men twee voordeuren. Dat is later veranderd. De meest rechtse deur gaf toegang tot het kantoor van de busonderneming. De linkse voordeur verdween naar binnen in de garage. Daar kwam een voordeur voor de rechtse bovenwoning.”

“Aan de linkerkant boven was ook een bovenwoning met een eigen voordeur die uitkwam op de Beestenmarkt. In de linker bovenwoning woonde de familie Tromp. In de rechter bovenwoning heeft een chauffeur van de busonderneming Krijger gewoond, het gezin van Ko Florijn.”

“In die woningen hebben ook leden van de familie Krijger gewoond. Het echtpaar Krijger had twee dochters. De ene trouwde met een zoon van een architect die op de beestenmarkt woonde. De andere dochter met een politimedewerker en later met een voormalige Engelse militair, die na de Tweede Wereldoorlog in een van de schouwburgzalen gelegerd was.”

“De hele rij deuren in de voorgevel gaven toegang tot de garages van de busonderneming en de zalen van de schouwburg, die direct aansloten op het café. De garage die voor het onderhoud van de bussen was ingericht lag rechts achter het kantoor. Tussen dat kantoor en de garage bevonden zich de toiletten

voor de schouwburgzalen en een soort van kelder waar etenswaren en dranken goed gekoeld bewaard werden.”

“De schouwburgzalen zijn na de Tweede Wereldoorlog nog in gebruik geweest als legering voor Engelse soldaten. Eén van hen kwam regelmatig bij ons thuis en ik mocht mee in zijn jeep als hij naar het telefoonkantoor aan de Van der Spiegelstraat verbindingsmateriaal moest brengen.”

“Als je de grote deuren opende konden de bussen van Krijger naar binnen voor onderhoud en eventueel reparatie. De firma Krijger verzorgde vanaf 1914 de busdiensten van Goes naar Wolphaartsdijk en Katse Veer. Via Wolphaartsdijk kon men met het veer naar Noord-Beveland. Vanuit Katse Veer was er een veerverbinding naar Zierikzee. De firma Krijger verzorgde ook een busdienst naar het eiland Tholen. Na het wegvallen van de lijndiensten legde het busbedrijf zich toe op het organiseren en uitvoeren van groepsreizen.”

“De schouwburgzalen sloten aan op café Juliana. De zalen werden meestal gebruikt voor het organiseren van allerlei exposities door overheidsinstellingen en bedrijven. En op de zaterdagavonden werden er in de jaren zestig van de vorige eeuw dansavonden georganiseerd. Een ‘vaste’ klant was de Rooms Katholieke Instuif. Die organiseerde één maal per maand een dansavond voor de aangesloten leden en die werden druk bezocht. Alleen rooms Katholieke jongeren konden lid zijn van de Instuif. Op sommige avonden van de Instuif konden ook leden van de r.k.-instuiven uit de omliggende dorpen de instuif in Goes bezoeken en ook die van de Walcherse r.k.-instuiven.”

“De drie schouwburgzalen waren dan afgeladen vol. En die instuiven hadden zoveel aantrekkingskracht dat ook veel niet-roomskatholieke jongeren uit Goes en omgeving probeerden de dansavonden te bezoeken.”

“Toen het busbedrijf wegviel zijn de zalen nog voor allerlei doeleinden gebruikt. Zo heeft De Vlijt Bedden daar lang zijn slaapmeubels en toebehoren daar aan de man en vrouw gebracht.”

“Nog een feit bij het einde van de Tweede Wereldoorlog. In de nacht van 28 op 29 oktober 1944, het was de bevrijding van Goes, werd Goes vanaf Heinkenszand hevig beschoten. De zalen en bijbehorende ruimtes werden toen gebruikt als schuilplaats voor de bewoners van de Beestenmarkt en omgeving. In die nacht hebben zich ook een jonge en oude Duitse soldaat zich aan de bewoners overgegeven.”

“Toen de Canadezen na de intocht met hun tanks en gepantserde auto's op de Grote Markt arriveerden werden beide ‘moffen’ aan de Canadezen overgedragen. Zij waren toen ‘te bezichtigen’ in een pantserwagen die voor het Stadhuis geparkeerd stond. Twee zielige dood vermoeide mensen.”

“Na het einde van het bevrijdingsfeest gingen veel mensen via de Beestenmarkt naar huis. Ineens werden ze vanuit Heinkenszand door de Duitsers beschoten. Ons gezin vluchtte de ouderlijke woning in, maar veel mensen vluchtten de garage van Krijger in om daar beschutting te zoeken. Zo had dit pand binnen 24 uur twee keer de functie van schuilplaats tegen de laatste stuiptrekkingen van de moffen.”

“Deze gebouwen hebben vele bestemmingen en een rijke historie achter zich. Mijn vader moest nogal eens bouwkundige werkzaamheden voor de firma Krijger uitvoeren. En dan bleek dat die Janus Krieger geen gemakkelijke opdrachtgever was. Maar alles kwam uiteindelijk toch weer op zijn pootjes terecht, en staan er twee prachtige panden die de Beestenmarkt glans geven.”

[Link Facebook](#)

EEN STATIONSCHIEF GEZOCHT

We ontvingen het verzoek om de naam te vinden van een stationschef uit Goes of Bergen op Zoom op een foto uit ca. 1895.

Op deze foto staat stationspersoneel van station Goes of van station Bergen op Zoom. De foto is gemaakt door de bekende fotograaf Elzinga, die op dat moment een atelier in Goes en in Bergen op Zoom had. Volgens het archief van Goes werkte de fotograaf in Goes / Bergen op Zoom vanaf 1889 tot 1903.

Het niet bekend, wie er op de foto staan. De man zittend, rechts op de foto is de stationschef (model van de spoorpet). Dit zou dan dus de stationschef van Goes of van Bergen op Zoom moeten zijn.

Dit geeft dan, met behulp van Het Utrechts Archief, de volgende mogelijke namen:

Dhr. Adriaansen (stationschef te Goes van 1876 tot 1893)

Dhr. Peijster (stationschef van Goes van 1893 tot 1906)

Dhr. van Deirse (stationschef van Bergen op Zoom van 1884-1907)

Van twee van deze stationschefs hebben we wat meer informatie.

Adriaansen:

In 1889 (Begin van Elzinga in Bergen op Zoom) is Johannes Cornelius Adriaansen (23 Juli 1842 te Hontenisse - 1 Juni 1904 Brummen) 47 jaar en bij zijn afscheid in 1893 is hij 51 jaar. Hij was getrouwd met Wilhelmina Bosman. Een kleindochter van hem, Wilhelmina Ariana Adriaansen (1896-1969) is Op 14 September 1922 te Goes getrouwd met Jacobus Egbert Berend Meloen (1891-1969).

Peijster:

In 1893 bij zijn aanstelling in Goes als stationschef is Johannes Gerardus Hendrik Peijster (08 Juni 1860 te Breda - 06 Augustus 1947 te Zeist) 33 jaar, in 1903 is hij 43 jaar. Bij zijn afscheid in 1906 is hij 46 jaar, alleen dan zou dus Elzinga niet meer Goes - Bergen op Zoom op de fotokartonnen gebruiken. Hij was getrouwd met Dina Johanna Pagé (1860-1944). Hun zoon sterft ongehuwd en hun dochter trouwt pas op latere leeftijd in Den Haag en heeft geen kinderen. De echtgenoot van deze dochter had al wel een kind uit een eerder huwelijk. Ik heb contact gehad met de echtgenoot zijn dochters. Zij hebben helaas geen foto's.

Wij zouden graag in aanraking komen met nazaten/ familie van deze twee stationschefs, in de hoop dat zij nog een foto van deze mannen hebben, zodat we de foto's kunnen vergelijken. Op die manier zouden we kunnen bevestigen dan wel uitsluiten dat zij de man op de foto zijn. WIE KAN ONS HELPEN?

[Link Facebook](#)

WAGENMAKER VERSTRENGE

Wachtend met de auto op de hoek van de Voorstad en de J.A. Blanckstraat in Goes op een medepassagier valt mij een gevelsteen op. Eigenlijk niets bijzonders. Het is een gewone ingemetselde steen waarop staat: "De eerste steen gelegd door C.P.O. Verstrenge op 5 mei 1925". Het zijn van die kleine monumentjes waarop een naam staat, soms een plaatselijke bekendheid, die op deze wijze even aan de vergetelheid wordt ontrukkt.

Wie gaat er achter die naam schuil? We gaan op zoek. Eerst maar op de website 'Zeeuwen Gezocht' op de naam Verstrenge gegoogeld. We vinden de geboorteakte van Cornelis Petrus Octavus Verstrenge. Hij is op 20 februari 1914 te Goes geboren. Op het moment van het plaatsen van deze steen was hij nog maar 11 jaar. Verderop in het onderzoek zal blijken dat hij - ondanks zijn jonge leeftijd - toch de persoon is wiens naam hier is vereeuwigd.

Zijn ouders zijn rijtuigenmaker Octavus Verstrenge, geboren op 6 september 1884 te IJzendijke en Geertje van Belzen, geboren op 17 september 1887 te Arnemuiden. Op 7 juli 1909 zijn ze te Veere gehuwd. De vader van Octavus is Petrus Verstrenge postbode te IJzendijke. In de negentiende eeuw een zeer gerespecteerd beroep, omdat dit op een dorp vaak één van de weinige inwoners was die kon lezen en schrijven. Brieven die bezorgd werden moesten soms voorgelezen worden door de postbode. Volgens de Axelsche Courant van 4 februari 1911 ging hij na 37 dienstjaren met pensioen. Van zijn collega's kreeg hij een koperen rookstel. Vijf jaar later, op 8 juli 1916 overlijdt hij.

Of het overlijden van zijn vader er mee te maken heeft weten we niet, maar een half jaar later komen we in dagblad De Zeeuw van 19 januari 1917 de advertentie tegen dat O. Verstrenge, voorheen rijtuig- en wagenmaker bij J. Kopmels vanaf heden zijn rijtuig- en wagenmakerij opent aan de Ganzepoortstraat te Goes. Op 30 november 1916 vinden we in de Goesche Courant nog een advertentie dat Kopmels met spoed een flinke wagenmakersknecht vraagt. Of de sollicitant Verstrenge was weten we niet. Op 12 mei 1914 komen we in de Goesche Courant wel een advertentie tegen dat wagenmaker J. Kopmels in de Nieuwstraat te Goes twee rijtuigen aanbiedt.

Heeft Verstrenge de wagenmakerij van Kopmels overgenomen of is hij diens concurrent geworden? We weten het niet. Advertenties van Kopmels komen we nauwelijks meer tegen in deze periode. Wel komen we advertenties van Verstrenge tegen. In de advertentie van 1917, waarin hij de opening van zijn zaak bekend maakt, schrijft hij dat hij hoopt zich door een 'goede, vlugge en billijke bediening het vertrouwen van het geachte publiek waardig te maken'.

Op 1 januari 1920 - Nieuwjaarsdag - plaatst hij in het socialistische Volksblad een nieuwjaarsadvertentie. Een tekening van een open rijtuig met twee paarden en daaronder de tekst: "Allen, vrienden, bekenden en begunstigers een gelukkig nieuwjaar toegewenst door O. Verstrenge, Wagenmaker en Kuiperij,

Ganzepoortstraat." Naast het maken van wagens heeft hij zich dus ook bekwaamd in het vak van kuiper, een ambacht voor het maken van vaten en houten tonnen. Twee ambachten die inmiddels nagenoeg zijn verdwenen.

Opmerkelijk is dat Verstrenge in 1917 de opening van zijn bedrijf bekend maakt in het christelijke blad De Zeeuw en dat hij drie jaar later een nieuwjaarsadvertentie plaatst in het socialistische Volksblad. Is hij socialist of is het een taktiek om advertenties in verschillende kranten te plaatsen, om klanten van alle richtingen te krijgen? We denken het laatste, want in de jaren daarna komen we advertenties tegen in verschillende kranten. Behalve de hier genoemden ook in de Goesche Courant en de katholieke Nieuwe Zeeuwsche Courant.

Blijkbaar gaat het Verstrenge goed voor de wind want in 1920 ziet hij nieuwe mogelijkheden. In dagblad De Zeeuw van 19 januari 1920 staat een advertentie waarbij notaris Pilaar te Goes tegen contante betaling aan de Voorstad te Goes een grote partij wagenmakers- en smidsgereedschap, alsmede huisraad te koop aanbiedt. De kijkdag is op dinsdag 27 januari 1920 en de verkoop is de twee dagen daarna op 28 en 29 januari. De verkoop is in opdracht van P. Meijler Mz.

Inmiddels was de woning en de wagenmakerij van Meijler al verkocht aan Verstrenge, want in de Goesche Courant van 22 januari 1920 lezen we dat alles is verkocht voor een bedrag van 8570 gulden. In dezelfde krant van 14 februari 1920 komen we de advertentie tegen dat Verstrenge de zaak van Meijler heeft overgenomen. Zijn zaak in de Ganzepoortstraat houdt hij nog aan. In de Voorstad gaat hij zich richten op 'het maken van luxe rijtuigen en vrachtwagens'. Hij voert dan ook de naam 'Stoom Rijtuig en Wagenmakerij'. Verstrenge gaat over op 'reparaties en nieuwbouw van automobielen en verder alles wat tot het Rijtuig- en Wagenvak behoort'.

Toch blijft hij ook nog de kuiperij uitvoeren. In de Nieuwe Zeeuwsche Courant van 1 april 1920 plaatst hij onder het kopje 'Hip hip hoera!' Groote waschkuipen aan vanaf f. 1,90. Hij volstaat dan met het adres 'Ganzepoortbrug'.

En dan in de nacht van vrijdag op zaterdag 17 en 18 augustus 1923 breekt er omstreeks het middernachtelijk uur brand uit in de werkplaats van Verstrenge aan de Voorstad in Goes. Een paar toevallige voorbijgangers slaan alarm. Met een paar emmers water wist men het vuur te doven. Een paar dagen later op dinsdag 21 augustus staat er een berichtje in de Goesche Courant. Als er niet tijdig alarm was geslagen 'zou het gebouw in vlammen zijn opgegaan, daar het brandje zich aanvankelijk ernstig liet aanzien' lezen we.

Was die brand de aanleiding voor nieuwbouwplannen? Anderhalf jaar later wordt door zijn 11-jarige zoon op 5 mei 1925 de eerste steen gelegd voor het nieuwe gebouw, een werkplaats met bovenwoning. Op oudjaarsdag van 1929 vinden we een advertentie in de Nieuwe Zeeuwsche Courant met de tekst: "Gods onmisbaren zegen toegewenscht. Intussen onzen welgemeenden dank voor de gunst zoo ruimschoots genoten."

In 1930 is er uitbreiding van het bedrijf van Verstrenge. Die mogelijkheid doet zich voor als de gereformeerde kerk in de Wijngaardstraat te klein wordt. In 1929 wordt de nieuwe Westerkerk aan de Westwal te Goes, nu een rijksmonument, gebouwd. Op dinsdag 15 april 1930 is de opening. Een uitvoerige beschrijving van het proces lezen we in dagblad De Zeeuw van 29 juli 1930.

Blijkbaar is Verstrenge eigenaar geworden van de oude kerk, want in datzelfde jaar biedt hij de zolder van de consistoriekamer te huur aan. Hij doet dit als bedrijf O. Verstrenge & Zn. Zijn dan 16-jarige zoon is tot het bedrijf toegetreden.

De jaren dertig zijn de jaren van de economische crisis, maar ook de jaren van het toenemende autoverkeer. Gemeentebestuurders weten daar niet altijd goed op te reageren met beleidsmaatregelen. De smalle straten in de Goese binnenstad zijn niet berekend op autoverkeer en ook is er onvoldoende parkeergelegenheid. Verstrenge is een slimme ondernemer en speelt daar op in.

In de Nieuwe Zeeuwsche Courant van 12 april 1930 plaatst hij een advertentie onder de kop 'Bekendmaking', met daaronder de kop 'Autobezitters van Zeeland!' Hij heeft een oplossing voor het

'auto-verkeersvraagstuk'. 'Zelfs onze vroege vaders en andere geleerde mensen schenen hiervoor geen uitkomst te kunnen vinden' schrijft hij. Verstrenge neemt het initiatief tot inrichting van een parkeerterrein.

Het parkeerterrein is aangelegd op de locatie van de door hem aangekochte gereformeerde kerk in de Wijngaardstraat. In 1931 kwam er nog een archeologische vondst tevoorschijn, namelijk een uitgeholde boomstam die dienst had gedaan als waterleiding. Door Verstrenge werd deze geschonken aan het museum.

Octavus Verstrenge en Geertje Verstrenge-van Belzen hebben twee kinderen. Op 20 februari 1914 was hun zoon Cornelis Petrus Octavus geboren en op 16 september 1918 hun dochter Peetra Nella Francisca. Op 2 augustus 1934 trouwt hun 24-jarige dochter te Goes met de 28-jarige onderwijzer Marinus van der Maas uit Oosterland.

En dan slaat het noodlot toe. Nog geen twee weken na de bruiloft overlijdt op 15 augustus 1934 plotseling hun 20-jarige zoon in het ziekenhuis aan de Oostwal te Goes. 'De Heere, die geen rekenschap geeft van Zijn daden' staat er in de overlijdensadvertentie in het Christelijk Historische Nieuwsblad De Zeeuw.

Het overlijden van zijn zoon en beoogd opvolger heeft mogelijk ook invloed op de bedrijfsactiviteiten. De handel gaat niet zo goed als was gehoopt want al snel wil Verstrenge de grond en het kerkgebouw aan de Wijngaardstraat verkopen. Op 7 januari 1936 is er een openbare verkoping in de schouwburgzaal De Prins van Oranje te Goes. De verkoop wordt niet door een notaris uit Goes gedaan maar door notaris Verbist te Hontenisse, uit zijn geboortestreek Zeeuws-Vlaanderen.

Blijkbaar lukt het niet om de grond en het kerkgebouw voor een acceptabele prijs te verkopen. Verstrenge is dan al lang geen wagenmaker meer. Meegegroeid met zijn tijd is hij nu garagehouder. Op het door hem aangekochte terrein aan de Wijngaardstraat heeft hij een garage gevestigd onder de naam 'De Oude Kerk'. Nu hij de grond en het kerkgebouw niet verkocht krijgt gaat (noodgedwongen?) hij verder met zijn bedrijf. In een advertentie in dagblad De Zeeuw op 9 april 1936 lezen we dat hij een 'auto- en rijwielstalling' heeft en dat men er terecht kan voor 'benzine, olie en reparatie'. Naast deze locatie heeft hij ook nog steeds zijn bedrijf aan de Voorstad. 'Op zondag gesloten' staat er bij.

En dan verandert de situatie. Op dinsdagochtend 17 november 1936 breekt er brand uit in de garage, de voormalige kerk. Met groot materieel rukt de brandweer uit. Het mocht niet baten, het hele gebouw gaat verloren. Maar er komen nieuwe mogelijkheden.

De PTT wil een nieuw postkantoor bouwen, want het postkantoor aan de Grote Markt in Goes voldoet niet meer aan de 'eisen des tijds'. 'Het bestuur der posterijen' koopt de grond van Verstrenge om daar een nieuw postkantoor te bouwen. Het front moet aan de Middelburgsestraat komen lezen we in Middelburgsche Courant van 16 maart 1938. De gemeente wil graag meewerken want met de sloop van het postkantoor aan de Grote Markt kan dan de Lombardstraat breder worden gemaakt voor het autoverkeer. In maart 1940 - kort voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog - verkoopt Verstrenge de laatste vierkante meter grond aan de gemeente Goes.

En dan komt de Tweede Wereldoorlog waardoor alle plannen veranderen. Het postkantoor blijft aan de Grote Markt en zal daar nog ruim zestig jaar blijven bestaan. Het is nu een horecabedrijf. Verstrenge maakt het allemaal niet meer mee. Terwijl Goes en een deel van Zeeland de Bevrijding viert overlijdt op 12 november 1944 Octavus Verstrenge op 60-jarige leeftijd.

Dan lezen we enige tijd niets over het bedrijf. Maar op 23 februari 1946 plaatst de weduwe O. Verstrenge in het Zeeuwsch Dagblad de advertentie dat 'haar bedrijf' vanaf heden weer 'volledig wordt uitgeoefend'. Het bedrijf gaat verder onder de naam 'O. Verstrenge & Zn'.

In 1953 wil weduwe Verstrenge haar bedrijf verkopen. Ze is inmiddels 65 jaar. Ze probeert het eerst te verhuren. In de PZC van 3 maart 1953 zet ze een advertentie om garage(s) te verhuren. 'Te bevragen bij Mevrouw O. Verstrenge, J.A. Blanckstraat 11, Goes'. Twee maanden later zien we in de PZC van 28 mei

1953 een advertentie van 'ELEKTRO-TECNISCH VERKOOP-BUREAU "PREDOR", reparatie- en wikkeldbedrijf'. Het is een bedrijf van auto-onderdelen, waaronder Varta-batterijen. Een depot van dat bedrijf wordt door de firma Prent & Zonen gevestigd in het voormalige bedrijf van Verstrenge. Het adres is dan J.A. Blanckstraat 3, Goes.

De weduwe van Octavus Verstrenge, Geertje van Belzen, blijft wonen op het adres J.A. Blanckstraat 11, Goes. Daar overlijdt ze op 2 juli 1968 op 81-jarige leeftijd.

Foto's: de gevel van het voormalige bedrijf van Verstrenge aan de Voorstad en de gevelsteen aan de zijde van de J.A. Blanckstraat te Goes.

Reactie Fré Metselaar:

Wagenmakerij Kopmels bevond zich in elk geval tot in de jaren vijftig in de Nieuwstraat tegenover de Prins van Oranje. Als kind was ik een groot bewonderaar van hem en keek dikwijks toe in zijn werkplaats. Hij maakte ooit op bestelling een speelgoedkruiwagen voor ons, een regenton voor mijn vaders scheerwater en voor mij had hij aan het begin van een winter opeens een sleetje klaar staan. Cadeautje!

Gepubliceerd 13 oktober 2023

[Link Facebook](#)

HANSWEERT VROEGER

Op de Facebookpagina 'Hansweert van Toen' komen we dit bericht met foto tegen. Een expositie op zaterdag 11 november, terug naar het 'ruige' leven in Hansweert van vroeger.

Tevens een oproep om foto's en anecdotes. Lees verder.

Hansweert is lang niet meer zo bruisend als in de vorige eeuw toen het kanaaldorp nog de bijnaam 'Klein Antwerpen' had. Wat wil je.. 'om de 2 cafés een huis' was waar Hansweert bekend om stond. Het dorp is inmiddels een 'gewoon' dorp geworden maar wel een dorp waar nog steeds veel activiteiten plaatsvinden. Zo kan men op zaterdag 11 november 2023 terug in de tijd naar het 'ruige' leven van Hansweert. Het leven in Klein Antwerpen.

Suijkerbuijk Vastgoed (Su-VC) richt in hun kantoor, het voormalige cafe 't Anker, een expositie in met allerlei oude foto's van de verschillende herbergen, kroegen en cafés die Hansweert vroeger rijk was. Dit jaar is het namelijk 150 jaar geleden dat het pand Lange Geer 1 een horecaverunning kreeg. Het is nu dan wel geen cafe meer (Café 't Anker sloot een aantal jaren geleden de deuren), maar als huidige 'bewoner' wil Su-VC dit toch niet ongemerkt voorbij laten gaan. De expositie is te bezoeken van 13 tot 19 uur.

In de avond (20:00 uur) kan men vervolgens terecht in dorpshuis Kaj Munk voor een heuse pubquiz met het als onderwerp 'Klein Antwerpen'. Hieraan kunnen inwoners, oud-inwoners of iedereen die het gewoon leuk vindt aan deelnemen. Dit wel in groepen. Meer info volgt binnenkort. In Kaj Munk wordt overigens ook een expositie ingericht maar dan met het onderwerp 'sluizen en scheepvaart'. Terug in de tijd dus op zaterdag 11 november.

Oproep: voor de inrichting van de expositie in het kantoor van Su-VC (voormalig cafe 't Anker) is men nog op zoek naar expositiemateriaal. Heeft u foto's of andere herinneringen aan het café-leven in Hansweert

en wilt u die tijdelijk uitlenen (of laten kopiëren), dan kunt u contact opnemen met Lian van Su-VC op 06-83266878. Ook als u leuke anekdotes of sterke verhalen heeft kunt u contact opnemen met Lian. Deze verhalen mogen niet verloren gaan en samen kan bekeken worden hoe die herinneringen ook op die dag een plaats kunnen krijgen.

Op de foto het pand Lange Geer 1 zo'n 100 jaar geleden. In 1873 werd op dit adres de eerste tapvergunning verleend. Dit jaar dus 150 jaar geleden.

Gepubliceerd 29 oktober 2023

[Link Facebook](#)

Zaterdag werd te Goes de „Nijtengo IV” geopend. Zittend: Burgemeester Hajenius en Mevrouw. Achter den Burgemeester de voorzitter van het tentoonstellingsbestuur, de heer Geysen.

NIJTENGO

Soms krijg je wat stukken aangeboden, waarbij je je afvraagt: “Wat moeten we er mee?” Toch nemen we het in ontvangst, want je weet nooit wat voor verhaal er achter zit. Zo ontvingen we een paar briefjes en een kaartje. Daarbij een begeleidend briefje van iemand uit Soest met de tekst dat de stukken afkomstig zijn uit de nalatenschap van de heer Van Oosten, oprichter van de Bank van Zeeland en woonachtig te Yerseke.

Het is correspondentie over een ‘historische tentoonstelling te Goes’. Ook drie kleine enveloppen met bovenaan, over de hele breedte van de envelop, een soort briefhoofd “HISTORISCHE TENTOONSTELLING”. Daaronder de tekst: “23-30 JULI 1927 (Zondags gesloten) IN HET SCHUTTERS HOF TE GOES (Georganiseerd door de Ver. Ter bev. v.h. Vreemdelingenverkeer op Zuid- en Noord-Beveland en ‘Nijtengo’ te Goes. Secretariaat A. TOLLENAAR, KRABBENDIJKÉ’

Die Ver. kennen we nog als de VVV. Maar wat is Nijtengo? En wat hebben die met elkaar te maken? We zoeken op de website KrantenbankZeeland in 1927. En dan vinden we iets over een ‘Nijverheidstentoonstelling’, dat afgekort wordt als Nijtengo.

In 1927 vinden we in de Goesche Courant een advertentie waaruit blijkt dat er een ‘Historische tentoonstelling’ is geweest. Ook berichten over de vierde tentoonstelling Nijtengo, aangeduid met het Romeinse IV. Dan moeten er in de jaren daarvoor ook al tentoonstellingen zijn geweest. En misschien ook wel daarna.

In het christelijke dagblad De Zeeuw van 29 februari 1924 vinden we het eerste bericht. In dat jaar is men van plan om van 16 tot 24 juni in het Schuttershof te Goes een ‘Nijverheidstentoonstelling’ te houden ‘ter bevordering van Handel en Nijverheid (Nijtengo)’. Er is een comitee gevormd met de heer Geysen als

voorzitter en de heer A. de Roo aan de Stationsweg te Goes als secretaris. Verder bestaat het comitee uit de heren (geen dames!) Brink, Bielen, Chamuleau, Koenen, De Looff, Sillevius, Verwer en Veenis.

De naam Geysen komen we later tegen als de directeur van Wasserij De Zon (later Zeetex) en De Roo zal later wethouder van Goes worden en tijdens de Tweede Wereldoorlog een belangrijke positie in het verzet hebben.

Aan de 'middenstandsvereniging' wordt medewerking gevraagd. De tentoonstelling staat open voor 'alle takken van handel en industrie'. Ook enkele 'grote Hollandsche zaken' zullen exposeren. Men wil het groots aanpakken met een 'Beiersch marktplein'.

Het is een succes, want enkele maanden later is er al een vervolg op 15 oktober 1924 met een 'Soiree Amusante' in het Goese schuttershof. Het gemeentebestuur, de ZLM, enkele organisaties en 'vooraanstaande personen' geven medewerking.

Een jaar later wordt in 1925 de tweede Nijtengo gehouden, met in oktober het toneelstuk 'Huwelijksgeluk' van de 'Hollandsche Toneelvereniging'. In 1926 hebben we nummer III. In 1927 is er geen Nijtengo maar een 'Historische Tentoonstelling' van drie dagen met muziek van het Middelburgsch Muziekkorps en het Goese muziekkorps Hosanna. Een tuinbouwfilm en het toneelstuk 'Ult het Boerenleven' staan ook op het programma.

In de Goesche Courant 26 juli 1929 lezen dat er op woensdag en donderdag tijdens Nijtengo IV 1.700 bezoekers waren. Ondanks dat grote succes zijn er daarna geen exposities. Pas in 1937 lezen we weer over de organisatie van Nijtengo V. In de Middelburgsche Courant van 1 juli 1937 lezen we: "De Nijtengo IV ligt nu reeds 8 jaar achter ons en met genoeg denkt het Comité terug aan her overgrote succes."

Het zijn de jaren van de beruchte wereldwijde economische crisis die de reden zijn dat alles heeft stil gelegen. Een aantal mensen van voor de crisis met enkele nieuwkomers willen de Nijtengo weer nieuw leven inblazen. Er is een 'eerecomité' gevormd bestaande uit vertegenwoordigers van het gemeentebestuur, de burgerij, de Kamer van Koophandel en de middenstandsverenigingen 'Handelsbelangen' en 'De Hanze'.

Op die vijfde Nijtengo is de PTT, het staatsbedrijf dat de postbezorging en de telefonie verzorgt, aanwezig met een spectaculaire uitvinding. In de verschillende kranten vinden we berichten over de uitvinding van de telex. Een "moderne wondermachine voor de berichtgeving: de verreschrijver of telex." Van de in Zeeland uitgegeven kranten beschikken alleen de Vlissingsche, Middelburgsche en Goesche Courant over deze moderne vorm van berichtgeving. Deze berichten worden steevast kenbaar gemaakt met het kopje 'telex'. Deze 'wondermachine' is dus ook te zien op de Nijtengo V.

Het is voorlopig de laatste Nijtengo, want in 1940 breekt de Tweede Wereldoorlog uit. Pas in 1948 maakt men weer plannen voor een Nijtengo VI. In de - toen nog nieuwe - PZC van 2 april 1948 lezen we dat er op de eerste dag 1.700 bezoekers in het Schuttershof te Goes waren. Jhr. De Casembroot, commissaris van de koningin in Zeeland houdt een openingsrede. In het comité komen we weer de heren Geijsen en De Roo tegen.

Men probeert de traditie van Nijtengo weer voort te zetten. In 1949 volgt nummer VII, en in 1951 nummer VIII. Maar dan is er blijkbaar geen interesse meer voor de Nijtengo. In september 1952 is er nog een 'Handelsbelangen Jubileumtentoonstelling'. Hajuto, die 50 jaar bestaat, zoekt naar andere wegen. Er is

een expositie en show met 'sprookjesachtige verlichting'. Goes wordt gepromoot als 'licht- en bloemenstad'. Het is het begin van, wat later zou uitgroeien tot het Fruitcorso.

Dat Fruitcorso komt er in 1955. In 1968 is ook dat er voor het laatst. Enkele jaren daarna wordt dat opgevolgd door een braderie. Maar ook dat is verdwenen en nu zijn er nog grote consumentenbeurzen met namen als Contacta, want bij zaken doen draait het nog steeds om het leggen van contacten.

Foto uit het Christelijk Historisch Nieuwsblad De Zeeuw van 23 juli 1929.

Reactie Peter Frijhoff:

Hoewel blijkbaar pas in 1924 voor het eerst de naam Nijtengo werd gebruikt voor een tentoonstelling die handel en nijverheid moest bevorderen, werden dergelijke tentoonstellingen tientallen jaren gehouden. Nadat er door het Departement Goes der Maatschappij tot Bevordering van Nijverheid al in 1873 over werd vergaderd, duurde het nog 9 jaar voor het ook in Goes zover kwam.

In een artikel in de Middelburgsche Courant van 24 april 1882 (© Krantenbank ZB) wordt gemeld dat de Sociëteit van Ongenuchten Vrij de zalen van haar gebouw ter beschikking stelt. Op 3 juli 1882 opende door voorzitter van de tentoonstellingscommissie Zywert Diederik van der Bilt Lamotthe de tentoonstelling in aanwezigheid van onder meer de Commissaris des Konings, leden van Gedeputeerde Staten, Zeeuwse leden van der Staten-Generaal, burgemeester en diverse raadsleden van de gemeente Goes. In totaal waren er 515 inzendingen uit 37 Zeeuwse gemeenten, door 138 deelnemers aan de tentoonstelling en 136 deelnemers aan een wedstrijd voor handwerklieden.

(Voor wie wil nagaan of er voorouders in de prijzen vielen: de volledige jury-uitslag is te vinden in de Zierikzeesche Courant van 15 juli 1882.) De goed bezochte tentoonstelling sloot op 15 augustus 1882 met een bedrag van fl. 4.032,65 aan inkomsten en fl. 4.796,22 aan uitgaven. Het nadelig saldo van fl. 763,57 werd gedekt door het waarborgfonds.

De tentoonstelling van 1882 was duidelijk gericht op heel Zeeland. Nijtengo I in 1924 richtte zich meer op Goese handel en nijverheid, daarom wellicht dat deze het nummer I kreeg. Van de 44 stands werd overigens ruim de helft bezet door bedrijven van buiten Goes

Gepubliceerd 28 november 2023

[Link Facebook](#)

HUISARTSEN OP RILLAND

Op Facebook kom je veel pagina's en groepen tegen die iets hebben met het verleden van hun stad of dorp. Soms vertellen deze pagina's of groepen een hele geschiedenis. Zo kwamen we op de Facebookgroep Het Oude Rilland wat informatie tegen van huisartsen in dat dorp.

Het zijn pagina's en groepen die vaak door enthousiaste vrijwilligers draaiende worden gehouden. Het verleden leeft. En dat is mooi. In de Facebookgroep 'Het Oude Rilland' begon het met een bericht van Coby Knol dat de overgrootvader van haar man vroeger huisarts was op Rilland.

Het gaat over Willem Marcelis Moree, op 20 augustus 1871 te Lopik geboren. Hij was 40 jaar huisarts op Rilland-Bath (1899-1939). In 1906 liet hij het 'doktershuis' aan de Hoofdweg bouwen. Op de groepsfoto uit 1924 wordt gevierd dat hij 25 jaar dorpsarts is. Er is ook een foto van hem en zijn vrouw Mien Moree-Van Ede van de Pals, waarin ze in klederdracht gekleed zijn. Het is uit hun begintijd in het dorp. Kennelijk moesten zij (afkomstig uit Lopik en Gouda) laten zien dat ze zich wilden aanpassen. Dokter Moree was volgens familieoverlevering de eerste op Zuid-Beveland die op een motorfiets zijn visites aflegde.

De vader en grootvader van Kees Griep waren ook huisarts, maar dan in Goes. Hij heeft ook roots in Rilland. Zijn overgrootvader was daar gemeentesecretaris. Samen met de huisartsen behoorde hij tot de 'notabelen van het dorp'. Hij heeft ook herinneringen aan Rilland en bewaart foto's en artikelen van dat dorp.

Hij schrijft: "Willem Moree was bijzonder geliefd als huisarts op Rilland en Bath. De festiviteiten ter ere van zijn 25-jarig jubileum waren dan ook de meest uitgebreide die Rilland ooit gezien had. In de optocht reden onder meer 17 versierde wagens mee, allerlei verschillende thema's uitbeeldend. Daarbij was ook een wagen met het thema 'zigeuners', die uiteindelijk de tweede prijs zou winnen.

In de Goesche Courant van 29 april 1924 staat een uitgebreid verslag van het jubileumfeest, dat begint met: "Om half elf werd de jubilaris het eerst hulde gebracht door zijn intiemsten vriendenkring, leden der bestaande societeit, waarvan de jubilaris lid is, en waar door den voorzitter, den heer N. Nieuwdorp, in goed gekozen woorden, den jubilaris werd geluk gewenscht, en namens de overige 7 leden een keurig

bloemstuk werd aangeboden.” We kunnen van uur tot uur het verslag van deze feestelijke gebeurtenis in de krant lezen.

Om 11.00 uur kwam er een ‘huldeblijk’ van de bewoners, de ‘ingezetenen van Rilland’. De voorzitter, de heer M.N. van de Linde, hield een ‘gloedvolle rede’ en bood een gouden horloge aan. Burgemeester Schwartz hield een ‘keurige’ rede. ‘s-Middags was er een optocht, waarbij de huisarts door schoolkinderen werd toegezongen. Ook de jubilerende huisarts reed mee in een wagen, geflankeerd door pages, een begrip uit de middeleeuwen in de betekenis van ‘dienaren voor de ridder’. Een rol voor adellijke jongens. Aan de ene kant zijn zoon en aan de andere kant A.W. Griep. De laatste waarschijnlijk de zoon van de gemeentesecretaris, of te wel de grootvader van Kees Griep. De dag werd afgesloten met ringrijden, een gecostumeerde voetbalwedstrijd, een receptie, een serenade van de muziekvereniging Rillandia en een ‘lichtstoet’.

Het mooie van deze berichten is dat er interactie ontstaat waarbij andere mensen ook hun wederwaardigheden delen. Zo schrijft Coby Knol dat de oma van haar man (dochter van de jubilerende huisarts) Catharina Johanna Moree was. Zij was apothekersassistente en ‘bestierde’ de praktijkapotheek van haar vader. In 1925 trouwde ze en vertrok ze naar Brouwershaven.

Ene Lara Corda schrijft dat ze afstamt van de familie Van Boven. Een zus van haar overgrootmoeder was getrouwd met Hendrik Steenberg, de zoon van ook een huisarts op Rilland. Kees Griep weet daar weer wat over en schrijft: “Hendrik Wilhelm Steenberg (Rilland1869-Utrecht 1944) was getrouwd met Neeltje van Boven (Rilland 1868-Den Haag 1952. Zijn vader, Onko Hendricus Jacobus Steenberg (Sint-Annaland 1831 - Rilland 1893) was inderdaad huisarts te Rilland en Bath.”

Hij voegt daarbij een artikel uit de Goesche Courant van 16 februari 1893. Het is het overlijdensbericht van de huisarts die na een langdurige ziekte is overleden. Hij was de zoon van de dominee uit St. Annaland. Na zijn studie vestigde hij zich als huisarts te Yerseke. Na een paar jaar vertrok hij naar Rilland om dokter Bourse op te volgen.

Dokter Steenberg kreeg een grote praktijk en veel bekendheid bij de aanleg van de Kreekrakdam en de daarop aangelegde Zeeuwse spoorlijn in de periode 1861-1867 en bij het graven van het Kanaal door Zuid-Beveland (1850-1866). In 1872 vertrok hij uit Rilland en vestigde zich als huisarts in Den Bommel, om enkele jaren later te vertrekken naar het Groningse Slochteren, een dorp waar in 1959 een groot aardgasveld werd gevonden. Dokter Steenberg stond bekend als een ‘jovialen man’.

Dokter Moree nam in januari 1939 Rilland afscheid van de afdeling van het Groene Kruis, waarvan hij vanaf de oprichting in 1909 voorzitter was geweest. Op zaterdagmiddag 15 april 1939 nam hij in de gemeenteraad van Rilland afscheid als gemeentearts, waarvoor hem op 10 april 1939 eervol ontslag was verleend.

Dokter Willem Marcelis Moree is op 19 september 1944 op 73-jarige leeftijd te Bergen op Zoom overleden..

Foto: 25-jarig jubileum van dokter Moree te Rilland. In het midden de huisarts met zijn echtgenote

Gepubliceerd 14 december 2023

[Link Facebook](#)

COME JAN UIT YERSEKE

Ruben Koman doet onderzoek naar zijn familiegeschiedenis, waarvan de oorsprong in Yerseke ligt. Op de Facebookpagina Genealogie Zeeland schrijft hij daar over. Behalve namen van voorouders komt hij ook informatie tegen over hun 'handel en wandel'.

Zo vond hij een mooi vel papier met ontdekkingen van zijn stamvader Cooman Jan Jacobssen t'Ierseke, alias Come Jan. De naamgever aan de Zuid-Bevelandse families Kooman, Koman en Komejan 'Hij eist hier in Goes van Daniel Lenaerts van gelagen... en dikwijls bij velen ook van verteerde kosten.' Dat betekent: van wat Daniel bij Come Jan heeft gegeten en gedronken, of op de markt van hem had gekocht nog niet betaald had.

In het boek "Zeeuwen gezocht" van het Zeeuws Archief uit 2003, staat dat er "weinig van individuele", historische "kooplieden te vinden is". Dat is gelukkig niet waar. Ruben vond pakken overgeleverde handelstransacties, merktekens, geschillen van allerlei handelende "comans" uit Goes en Yerseke. In het Nicolaas- of comansgilde stond waar ze op de markt mochten staan en waar niet. Welke gewichten ze gebruiken mogen enz.

Bij het minutieus doorlopen van middelnederlandse aktes kun je volgens Ruben jaar voor jaar achterhalen wat een koopman aan het eind van de middeleeuwen uitvogelde. Uit vermeldingen transacties en handelsgeschillen blijkt dat zo'n koopman vaak veel nevendiensten had. Come Jan was landman, tiendpachter en verbouwde van alles. Mogelijk heeft hij dat deels uit eigen opbrengsten verkocht. Hij handelde ook in bier, dat vooral uit Delft naar Yerseke werd vervoerd....er stond een klein brouwerijtje op de Dam, zo laat het oudste vronboek van Yerseke zien dat pal naast het huis van Come Jan een leprozenhuis en de Onze Lieve Vrouwekapel lag.

Een leprozenhuis was van oudsher een ziekenhuis voor mensen met lepra. Dat was een besmettelijke ziekte, waardoor zo'n leprozenhuis ver van de bewoonde wereld lag. Yerseke was een gehucht, met niet veel inwoners. Het lijkt vooral te komen door de haven bij Yersekendam, waar handelaars aalmoezen konden geven en de leproos in een uithoek zat. De Vrouwenkapel was gewijd aan Maria. Mogelijk hadden zij ook een taak in de verpleging van de patiënten in het leprozenhuis.

Op de website 'Touristshop Yerseke' komen we wat informatie tegen over de geschiedenis van de kapel te Yerseke: "Op de Dam werd in de Middeleeuwen door monniken de Onze Lieve Vrouwe Kapel opgericht. Ook zijn het deze monniken die de eerste dijken rond het dorp aan hebben gelegd.

Na de Reformatie wordt er eigenlijk vrijwel niets meer gemeld over deze kapel." Na de Reformatie wordt de Vrouwenkapel voor afbraak verkocht. Mogelijk was deze na plunderingen tijdens de Nederlandse Opstand met de Beeldenstorm in 1566 al verwoest.

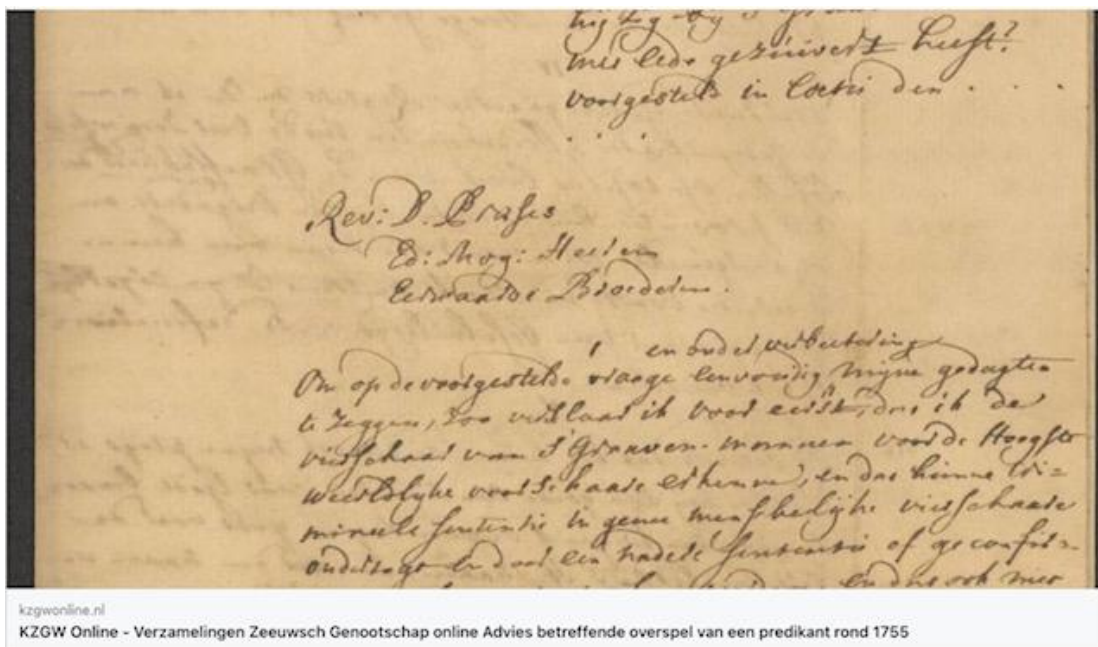
Ruben schrijft: “We zien geregeld dat de ‘gezworenen’ (dijkrechters, die de dijk inspecteerden) en dijkgraven, maar ook anderen, iets komen drinken en eten bij Come Jan, waar hij ook dijkwerker was, naast darinkdelver. Waarschijnlijk had hij een cafeetje aan huis, te Yersekendam, waar hij een woning had. Ook dronken de mensen bij Come Jan in de Kaarse, de polder aan de Oosterschelde.”

Het Zeeuwse Landschap schrijft over de Koude- en Kaarspolder dat het een cultuurhistorisch landschap is waar je tegenwoordig geniet van een grote diversiteit aan vogels en planten. In dat gebied is Come Jan, de verre voorouder van Ruben Koman, darinkdelver geweest, ook wel bekend als moertering. Het zoute veen werd uitgegraven en door verbranding bleef het zout over. In de middeleeuwen een belangrijke inkomstenbron voor de bewoners langs de Oosterschelde. Het natuurgebied de Yerseke Moer is daar nog een overblijfsel van.

Foto: Een schilderij uit 1540 van het darinck delven, waarin de verschillende stadia van de moertering zijn te zien. Het hangt in het Stadhuismuseum te Zierikzee

Gepubliceerd 16 december 2023

[Link Facebook](#)

EEN OVERSPELIGE PREDIKANT

Omstreeks 1755 moest de predikant uit Kloetinge, Frederijk Henrijk de Loos, zich verantwoorden voor de Vierschaar wegens overspel met Krijna van der Moere. In het dorp werd geroddeld en er waren drie verklaringen dat de dominee overspel had gepleegd.

De transcriptie van de tekst van det advies van de vierschaar, die te vinden op de website van het Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen, begint met: "Advijns in de zaak van Fredrijk Henrijk de Loos Predikant te Cloetinge, op de vraag of de Coetuale vergadering in eenig onderzoek kan treden over de zaak van overspel met Krijna van de Moere, die hem daar van bij eede beschuldigd en waar van hij zig bij s'Graaven mannen met eede gezuivert heeft? voorgesteld in Coetus den ...."

Over de handel en wandel van de Kloetingse predikant werd spottend gesproken. Het moet het gesprek van de dag zijn geweest onder het godvruchtige volk. De zaak werd nog ernstiger toen bleek dat de genoemde vrouw zwanger bleek te zijn. De dominee ontkende dat hij de vader zou zijn en probeerde 'de meid' een verklaring te laten ondertekenen. We lezen: "...dat D. de Loos zelf zig door zijn handel in dit geval verdagt gemaakt heeft. ♦[alef] vermits hij, eer de bevrugte meid uit zijn huis ging van haar eene schriftelijke verklaring gevorderd heeft dat hij geen vader van de vrugt was."

De ontkenning kwam hem duur te staan en werd opgevat als meined:

"Hunne Ed: Mog: gebieden zonder eenige bepaaling en uitzondering dat deeze E. Vergadering van het Leevensgedrag van F.H. de Loos kennis zal neemen en naar kerken-ordering daar in sententieren zal; en brengt die kerken-ordering volgens Godts woord ook mede, dat men acht geeve of iemand zig ook door meinedigheid des H. Dienstes heeft onwaardig gemaakt."

Of de dominee uit zijn ambt werd gezet wordt niet duidelijk. Hij zal vast geen gezag meer hebben gehad in Kloetinge. De heren van de Vierschaar laten het oordeel over aan God: "te onderzoeken en daar over naar bevinding in de vreeze Godts te oordeelen, en dat wij nog aan Godt nog aan Zijne gemeente, nog aan D. de Loos zelve getrouw kunnen zijn, zoo wij ons hier aan onttrekken en dit onderzoek laten vaaren."

Gepubliceerd 17 december 2023

[Link Facebook](#)

NICOLAAS CORSTANJEPAD

Afgelopen week door Goes-oost gereden. Om precies te zijn: door het gedeelte dat ook wel 'verzetsheldenbuurt' wordt genoemd. Mensen uit Goes die tijdens de Tweede Wereldoorlog in het verzet hebben gezeten, en dit niet hebben overleefd. De huizen in dit deel zijn gesloopt en er worden nieuwe woningen gebouwd. En groot deel is nu een modderpoel omdat de bestrating is verwijderd. Er is ook een stukje dat al veranderd is met nieuwbouw. De indeling van het buurtje wordt anders, waardoor er meer straten komen. Dat betekent ook dat de gemeente twee nieuwe straatnamen nodig had. Aan de Heemkundige Kring De Bevelanden werd om advies gevraagd. Dat werd het Nicolaas Corstanjepad. Er komt nog een pad en dat wordt het Kloostermanpad. Een familie van verzetsmensen die de oorlog wel hebben overleefd. Alleen jammer dat er op de straatnaamborden geen personalia zijn vermeld. Wil je weten wie Nicolaas Corstanje was? Op 14 september 2019 schreven we over hem: https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=2348496151938632&id=1266847363436855

Gepubliceerd 22 december 2023
[Link Facebook](#)

HOUTHANDEL DEKKER IN GOES

Enkele weken geleden werd deze foto in onze rubriek Bevelands Heem in de Bevelandse Bode geplaatst. Het is de stadshaven in Goes in 1928. Nou haven? Het lijkt meer op een modderige watergang waar een paar bootjes zijn gestrand. Het zijn schepen die met hoog tij de haven zijn binnengevaren. Met laag tij is nu goed te zien hoe de haven in 1928 is verzand. Voor de schepen rest niets anders dan te wachten tot het weer hoog tij is, zodat ze de haven uit kunnen varen.

Aan weerszijden van de haven zien we bebouwing. Links is nog net een stukje van 'de klapbanke' te zien. Een verzamelplaats waar de oudere inwoners van Goes bij elkaar kwamen om de laatste nieuwtjes uit te wisselen. Daarachter de graanhandel van Duvokot die in 1988 verdween. Nu staan daar de stadsvilla's aan de J.A. van der Goeskade.

Rechts zien we een houten loods met een bord met de naam 'Joh. Dekker & Zoon' met daaronder 'Houthandel'. Die loods en de gebouwen daar achter zijn er nog steeds. Het zijn de tot woonhuizen verbouwde houtloodsen aan de Albert Joachimikade te Goes.

Op de website KrantenbankZeeland gaan we op zoek naar informatie over dit bedrijf. In de Goesche en Middelburgsche Courant van eind december 1922 en 1 januari 1923 komen we advertenties tegen. Meegedeeld wordt dat op 28 december 1922 door notaris Joh. Pilaar te Goes de vennootschap onder de firma Johs. Dekker & Zoon, gevestigd te Goes is ontbonden. De vennoten waren A. en S. Dekker Jz. De handelsnaam is overgegaan naar A.H. de Priester.

Daaronder de tekst dat De Priester het bedrijf onder de naam 'Joh.s Dekker & Zoon' zal voortzetten. De jaren daarna komen we op Nieuwjaarsdag kleine advertenties tegen van het bedrijf met afkorting 'p.f.' Mogelijk bedoelt men 'Prettige Feestagen', al zijn die dan al geweest.

Pim Huijbregsen uit 's-Heer Hendrikskinderen weet het nog precies. Zijn vader was van 1939 tot aan zijn dood in 1960 filiaalchef/vertegenwoordiger van deze houthandel. Die houthandel was toen al jaren een onderdeel van de Middelburgse houthandel Alberts. De bekende Amsterdamse SDAP-wethouder Floor Wibaut (1859-1936) was daar van 1877 tot 1914 werkzaam, waar hij opklom tot directeur en mede-eigenaar van dat bedrijf.

Pim Huijbregsen ziet het nog voor zich: "De houtloodsen en overige opslagruimtes waren allemaal van hout opgetrokken behalve het kantoor dat was van steen." In die tijd werkten er bij het Goese bedrijf drie houtknechten en een voorman. Op het kantoor werkten nog twee dames voor de administratie.

Het balkhout, dat van vuren of grenen hout was moest volgens Pim staand opgeslagen worden, in plaats van liggend. Op deze wijze kon het aanwezige 'houtvocht' er uit zakken en weg lopen. Het was grotendeels bestemd voor de timmerfabrieken en de woningbouw.

Aan weerszijden van de Albert Joachimikade stonden deze loodsen. Er waren ook nog twee houten woninkjes, in één daarvan woonde de familie Bruel, de bloemist. Voor deze woninkjes was een open ruimte om hout te drogen en daarvoor was weer een opslag voor o.a. hardboard, zachtboard, triplex, deuren en lijstwerk.

Aan de kanaalzijde was gevestigd de zaag- en schaaflods. Dat gebeurde nog zonder afzuiginstallatie. Het zaagsel en de machinale houtkrullen lagen altijd op de grond. Als het circus in de stad kwam, waren er altijd circusbussen om zaagsel en houtkrullen te halen. Dat werd dan 'betaald' met vrijkaartjes van het circus voor het personeel. Enkele malen per jaar werd de voorraad aangevuld met balken, planken, latten in A- en B-kwaliteit en lijstwerk. Dit werd met een bootje aangevoerd en in drie dagen met de hand gelost. Op de werf lagen ook nog afgedekte onbekantrechte planken. Dat waren planken waar aan de zijanten de boomschors nog zat. Het bestelde hout ging met de bode's naar de verschillende dorpen. Vaak zorgde Transportbedrijf Corstanje in Goes voor de bezorging. Soms werd het ook wel per handkar opgehaald.

In de jaren zeventig van de vorige eeuw is de bedrijfstak van de houtloodsen in Goes verdwenen. Om dit industrieel erfgoed te behouden zijn door de Goese architect Maarten van Doorn